

DEFINIERING DICHTHEDEN

FIGUUR 11

- 1 STEDELIJK GEBIED OVERZICHT
- 2 ——— DICHTHEID OVERALL STEDELIJK GEBIED : D.S.O.
- 3 ——— DICHTHEID BRUTO STEDELIJK GEBIED : D.S.B.
- 4 ——— DICHTHEID NETTO STEDELIJK GEBIED : D.S.N.
- 5 ——— DICHTHEID BRUTO WOONGEBIED : D.W.B.
- 6 ——— DICHTHEID NETTO WOONGEBIED : D.W.N.

vlak bruto woongebied, nl. het oppervlak dat wordt ingenomen door de woningen, de tuinen, het verkavelingsgroen, kinderspeelplaatsen, woonstraten en parkeerplaatsen.

De internucleaire ruimten zullen deels tot het onbebouwde stedelijke gebied deels tot natuurterreinen, "agrarische" bestemmingen e.d. kunnen worden gerekend geheel afhankelijk van de specifieke functie.

## 6. Werkgelegenheid

### 6.1. Uitwerking van doelstellingen

Naast de in par.3 van dit hoofdstuk vermelde overwegingen, die leiden tot de bouw van Almere, kan het feit worden genoemd, dat er in bepaalde delen van de Noordvleugel van de Randstad onvoldoende uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven zijn en de bereikbaarheid op sommige plaatsen onvoldoende is en soms zelfs geen bedrijfsterreinen meer beschikbaar zijn. In het Gooi is al geruime tijd weinig of geen plaats meer voor vestiging van industriële bedrijven. De Amsterdamse saneringsplannen betekenen dat een groot aantal bedrijven zal moeten uitzien naar een andere vestigingsplaats. Daarnaast verlaten bedrijven Amsterdam, m.n. omdat er - naast een hier en daar voorkomende slechte toegankelijkheid - gebrek is aan ruimtelijke expansiemogelijkheden 21).

Juist de lokatie van Almere in Zuidelijk Flevoland schept voor de migrerende bedrijven en nieuwe vestigingen die op de Randstad georiënteerd zijn, de mogelijkheid zich dicht bij de Randstad te vestigen.

Daarmee behouden c.q. verkrijgen deze bedrijven de voordelen die verbonden zijn aan een lokatie in de Randstad. Hiermede kan Almere een bijdrage leveren aan het voorkomen van een verdere aantasting van het Groene Hart en van de natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland en Utrecht en met name in het Gooi.

Naast de mogelijkheid dat Almere hierdoor mede de regionale problemen helpt op te lossen, is het verkrijgen van werkgelegenheid voor Almere zelf van zeer groot belang. Het realiseren van de doelstelling: Almere, woonwerkstad biedt zowel voor de overheid, het bedrijfsleven, als voor de toekomstige bewoners van Almere voordelen. Het moeten forensieren betekent voor de werknemers in de eerste plaats een extra belasting op het beschikbare tijdsbudget, hetgeen ten koste gaat van de tijd die hij kan besteden aan allerlei activiteiten zowel in als buiten de woning (het probleem van de "groene weduwen" 22).

Bovendien houdt het uiteenleggen van de activiteiten wonen en werken de noodzaak in tot het afleggen van afstanden. Zowel voor de overheid, die

dient te zorgen voor de nodige infrastructuur, als voor de werknemer en/of de werkgever wordt dit een steeds kostbaardere zaak.

Ten slotte betekent de doelstelling dat Almere de ontplooiing van iedere toekomstige bewoner moet stimuleren, dat Almere eigen werkgelegenheid moet hebben. Er is een toenemende belangstelling bij de gehuwde vrouwen om buitenshuis te gaan werken. Juist de gehuwde vrouw moet in de naaste omgeving werk kunnen vinden, ten einde de combinatie huishoudelijk werk en werk buitenshuis niet extra te bemoeilijken zo niet onmogelijk te maken door de noodzaak te moeten forensen. Ook voor de zich moeilijk verplaatsende inwoners is werk dicht bij huis een voordeel. Het realiseren van bovengenoemde doelstelling betekent overigens niet, dat er geen grote uitwisseling zal blijven bestaan tussen Almere en de regio.

De locatie van Almere ten opzichte van de Randstad houdt in dat de werknemers niet behoeven mee te verhuizen als het bedrijf naar Almere migreert. De afstand tussen grote delen van de noordvleugel van de Randstad tot Almere is zodanig, dat deze binnen de maximaal aanvaardbare forensenreistijd van 45 minuten ligt. De dikwijls aanwezige noodzaak bij migrerende bedrijven om een groot deel van hun personeelsbestand te moeten vervangen, omdat het personeel niet mee migreert, zal dan ook veel minder vaak voorkomen. Omgekeerd is het zo dat wanneer bewoners van de regio naar Almere verhuizen, zij niet noodgedwongen hun baan behoeven op te zeggen. Het realiseren van de doelstelling woonwerkstad houdt in het voorkomen van gedwongen vaak eenzijdig gericht forensisme.

In het gevolg van deze paragraaf zal aandacht worden besteed aan de nationale en regionale ontwikkelingen in de werkgelegenheid, de migratie van bedrijven en de consequenties die voor Almere op het gebied van de werkgelegenheid hieruit getrokken kunnen worden.

## 6.2. De nationale en regionale ontwikkelingen van de werkgelegenheid.

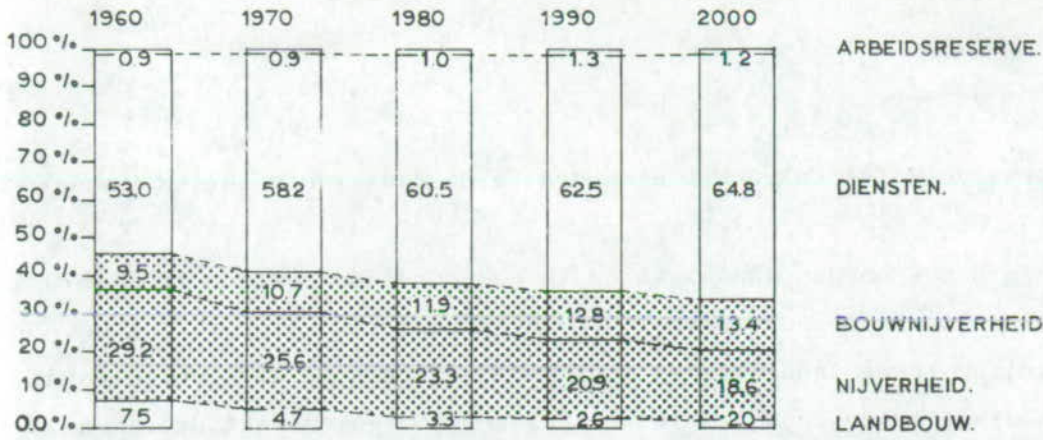
De nationale ontwikkeling van de werkgelegenheid vertoont de laatste jaren een duidelijk algemene tendens, nl. een sterke vermindering van de werkgelegenheid in de landbouw, een sterke toeneming in de bouwnijverheid en in de dienstensector, en een matige groei in de industrie. In 1970 is het percentage van de beroepsbevolking werkzaam in de dienstensector de 50% overschreden. Meer gedetailleerde cijfers

over de ontwikkeling van de werkgelegenheid per bedrijfstak in de afgelopen jaren laten zien dat binnen de nijverheidssector de metallurgische en de transportmiddelenindustrie de expanderende bedrijfstakken zijn 23). De werkgelegenheid in de kolenmijnbouw, de textielnijverheid en de kleding- en schoeiselindustrie neemt voortdurend af. Bij de overige bedrijfstakken binnen de nijverheidssector blijft de werkgelegenheid, ondanks een algemene produktiegroei ongeveer gelijk.

Binnen de dienstensector blijkt de werkgelegenheid bij de zeescheepvaart en luchtvaart en bij de overige vervoersbedrijven nagenoeg stabiel, terwijl de werkgelegenheid bij de overige bedrijfstakken binnen deze sector sterk toeneemt. Het Centraal Planbureau heeft een prognose gemaakt voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid tot het jaar 2000 bij voortzetting van de bestaande tendenties. Men verwacht in de nationale werkgelegenheidsontwikkeling de hoofdlijnen terug van die tot 1970: een verdere vermindering van de werkgelegenheid in de landbouw tot 3%, een verdere daling van het aandeel van de nijverheid tot 24% en een verdere toeneming van het aandeel van de bouwnijverheid en de dienstensector tot 13% resp 60% van de beroepsbevolking in het jaar 2000.

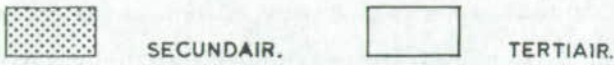
Voor Almere is vooral de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de omliggende regio van belang. Op dit niveau doet zich de moeilijkheid gelden van een gebrek aan regionale statistische gegevens.

Figuur 12 geeft voor 1960 en 1970 de procentuele verdeling van de beroepsbevolking naar sectoren voor het Westen van Nederland; tevens is de prognose van het Centraal Planbureau tot het jaar 2000 opgenomen. De werkgelegenheidsstructuur van het Westen vertoont in zoverre een afwijkend beeld van die van de rest van Nederland dat de ontwikkeling van de werkgelegenheid in het Westen vooruit loopt op die in de rest van Nederland. De prognose laat zien dat in het jaar 2000 dit verschil nog gehandhaafd is. De dienstensector zal dan in het westen 65% omvatten van de totale werkgelegenheid tegenover 59% in overig Nederland; voor de nijverheid zijn deze cijfers 10% resp. 24%. Nadere bestudering van de arbeidsmarktgegevens leert dat in de provincie Utrecht de bedrijfsklassen metaal, bouw en voedings- en genotmiddelen in 1971  $\pm$  70% van het aantal in de nijverheid bezette arbeidsplaatsen voor hun rekening nemen 24). Er was de laatste jaren een duidelijke groei te constateren in de chemische sector, terwijl in de metaal de werkgelegenheid afneemt. In de dienstensector is de handel veruit de grootste bedrijfsklasse. Vooral in Utrecht,

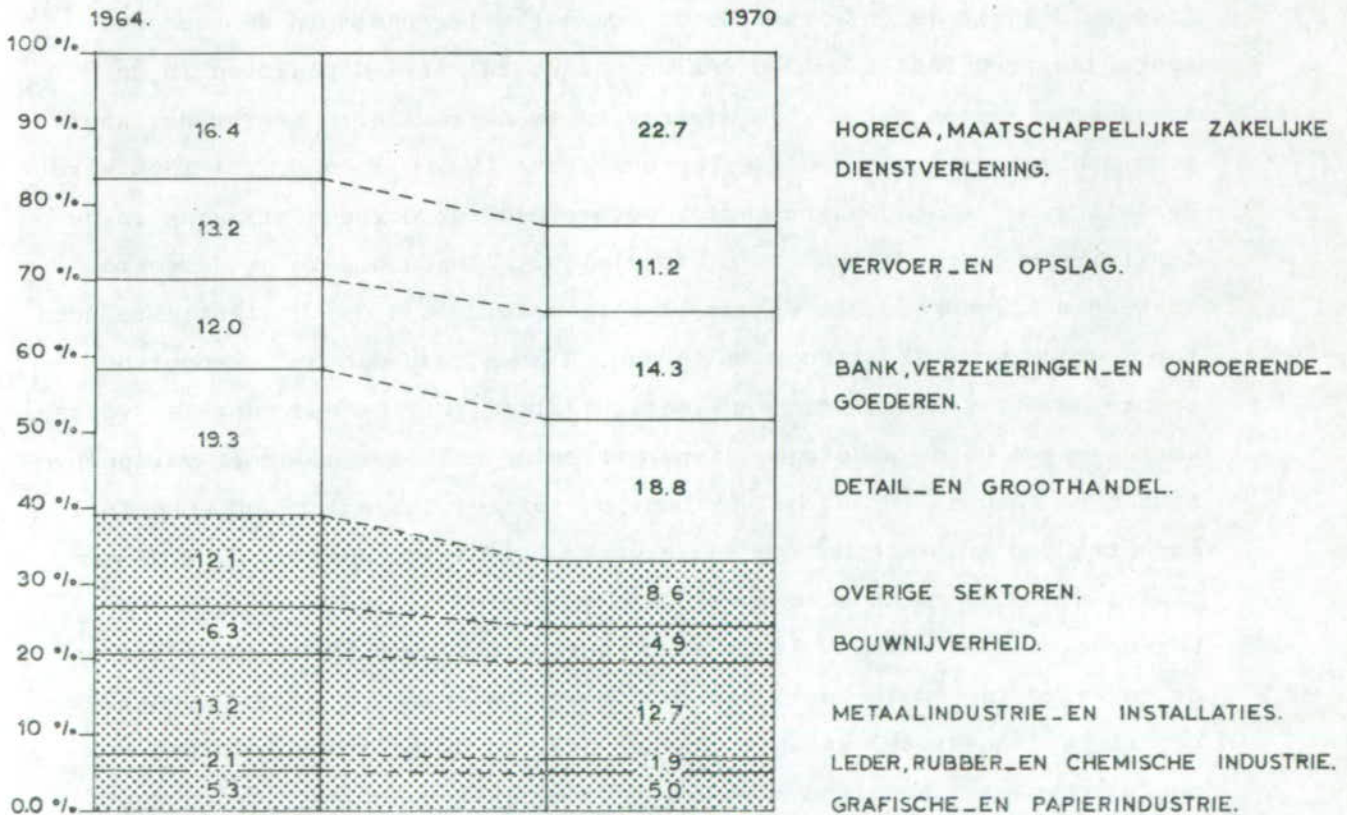


PROGNOSE VAN DE VERDELING VAN DE BEROEPSBEVOLKING OVER BEDRIJFSSEKTOREN IN WEST-NEDERLAND.

BRON: CENTRAAL PLAN-  
BUREAU 1972.



FIGUUR 12



STRUKTUUR VAN DE WERKGELEGENHEID IN DE GEMEENTE AMSTERDAM IN 1964 EN 1970 (BEDRIJVEN MET MEER DAN 10 WERKZAME PERSONEN.)

BRON: BUREAU VOOR  
STATISTIEK GEMEENTE  
AMSTERDAM.



FIGUUR 13

Zeist en Amersfoort is de werkgelegenheid in de dienstensector geconcentreerd.

In het Amsterdam-Noordzeekanaalgebied is gedurende de periode 1965-1970 de industriële werkgelegenheid veel sterker gedaald in vergelijking met de ontwikkeling in de industrie in Nederland 25). Binnen dit gebied wordt de ontwikkeling van de industriële werkgelegenheid gekenmerkt door een sterke daling in Amsterdam, een sterke groei bij de Hoogovens en een vrij constante situatie in het overige gebied. De kwa aantallen werknemers belangrijkste bedrijfstakken in 1970 waren: metaalindustrie (46%), voeding (14%), chemie (9%) en grafische industrie (9%). T.o.v. 1965 is de metaalindustrie sterk en de chemie licht gegroeid. Het aandeel van de voeding- en kledingindustrie is gedaald. In vergelijking met de industriële structuur in geheel Nederland zijn de metaal- en de grafische industrie in dit gebied oververtegenwoordigd.

Figuur 13 geeft de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de gemeente Amsterdam. Van 1964 t/m 1970 daalde het aantal arbeidsplaatsen in de secundaire sector met  $\pm$  21.000, terwijl in de tertiaire sector het aantal arbeidsplaatsen in die zelfde periode met  $\pm$  12.000 toenam. Tot 1966 werd de daling in de secundaire sector gecompenseerd door een stijging in de tertiaire sector. Na 1966 is de totale werkgelegenheid in de Gemeente Amsterdam afgenomen. Uit figuur 13 blijkt duidelijk dat de tertiaire sector zeer belangrijk is voor Amsterdam. Binnen deze sector vertoont de groot- en detailhandel een regelmatige daling terwijl het bank- en verzekeringswezen en de zakelijke dienstverlening belangrijke groei vertonen. Binnen de secundaire sector vertoont de textiel, kleding- en schoeiselindustrie de grootste daling in de werkgelegenheid, gevolgd door de metaal-, de bouw- en de voedingsmiddelen-nijverheid.

Gegevens over de ontwikkeling van de werkgelegenheid in 28 gemeenten in de omgeving van Amsterdam leren dat de werkgelegenheid in de Zaanstreek een sterk industrieel karakter draagt 26). In de gebieden bezuiden het Noordzeekanaal - Meerlanden en Zuid-Oostelijk Randgebied - bedroeg het aandeel van de tertiaire sector in de totale werkgelegenheid in 1970 reeds meer dan 50%.